

FILMKULTURA

+ SZERKESZTI: LAJTA ANDORJ +

III. ÉVFOLYAM
= 1. SZ. =
1930. JAN. 1.

GRÓF
BETHLEN ISTVÁNNÉ,
akinek „A szerelem
örökké él” című filmje
most jelent meg.

(Angelo-foto)

ÁRA 1 PENGŐ

Western Electric SOUND SYSTEM

Valamennyi amerikai filmtársaság legjobb hangosfilmjei naponta akadálytalanul kerülnek bemutatásra Western Electric-gépen az itt felsorolt európai fővárosok luxus mozgóképszínházaiban:

LONDON	PÁRIZS
RÓMA	BRÜSSZEL
MADRID	AMSTERDAM
BUDAPEST	VARSÓ
WIEN	KOPPENHÁGA
GENF	OSLÓ
PRÁGA	HELSINGFORS
STOCKHOLM	BUKAREST
ALEXANDRIA	

**1929. november 2-ig a világ 40 országának 3617 színházában
szereltek fel Western Electric-gépet.**

Közelebbi felvilágosítással szolgál:

CHARLES VUILLIEN,

Gellért-Szálló 359. szoba

Telefon : Lágymányos 909.

FILMKULTURA

FILMMŰVÉSZETI- ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

III. ÉVFOLYAM.

= 1. SZÁM. =

1930. JANUÁR 1.

*Nagybányai vitéz Horthy Miklós,
Magyarország kormányzója
magyarul és angolul megszólalt a hangos-
filmen . . .*

Mr. Stapler, dr. Valter Ernő, Hans v. Pebal, a Kormányzó.

A magyar filmkultura történetében nagy jelentőségű esemény az a hangosfilmfelvétel, amelyet Hans von Pebal, a Fox Movieton News főriportere készített Horthy Miklós kormányzóról. Az egész világnak szól a kormányzó szózata, amely rövidesen bejárja a világ filmszínházait. Büszke öröm tölt el bennünket, hogy az államfő az első, aki itthon Magyarországon magyarul szólal meg a hangosfilmen.

A Kormányzó beszéde:

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy eme korszakalkotó amerikai találmány: a hangos film útján, a Magyar Nemzet nevében üdvözölhessem a nagy Amerika szabad polgárait.

Ez alkalommal lehetetlen meg nem emlékezni arra, a majdnem egy évszázados kapcsolatról, amelyet hazánk nagy fia, Magyarország egykori kormányzója: Kossuth Lajos még a múlt században teremtett meg közöttünk s aki abban a kitüntetésben részesült, hogy a Magyar Nemzet szabadságának szent ügyéért az amerikai szenatusban szólalhatott fel.

Mi magyarok, mindég őszinte barátjai voltunk és vagyunk Amerikának. Csodáljuk annak hatalmas, szinte korlátlan méretű fejlődését, gazdasági, technikai és kulturális magaslatát. Bámulatba ejtenek technikai találmányai és szellemi életének óriási fejlődése, amelyek az egész emberiség haladásának határkövei, követendő példaként állanak a nagyvilágon, s mi, — ha sokkal szerényebb viszonyok között is — igyekezzünk követni Önöket ezuton és kivesszük részünket a munkából ezeken is!

Kis országunk természeti szépségei, nemzeti értékeink, lovagiasságunk és a hagyományos magyar vendégszeretet a külföldiek ezreit vonzza Magyarországra, fővárosunk: Budapest, pedig festői fekvésével méltán nevezhető a Duna királynőjének.

Nagyon fogunk örülni, ha Önök közül minél többen személyesen is igyekeznek majd meggyőződést szerezni mindezekről s minél többüket üdvözölhetjük majd ezután is körünkben.

It gives me great pleasure to address the free citizens of the United States of America, in the name of the Hun-

garian nation through this epoch-making American invention: the talking film.

At this occasion I cannot but recall those relations, going back for almost a century, with one of the greatest sons of our country: Louis Kossuth, once Governor of Hungary, has created between our two nations and who had the privilege of addressing Congress in interpreting the sacred cause of Hungarian liberty.

In the past as well as in present days the Hungarian people is penetrated by the most friendly feelings towards America. We admire its powerful and almost illimited prosperity as well as the high standard of its economic, technical and cultural development. We are dazzled by the gigantic inventions and by the splendid spiritual efforts which — like as many milestones — mark the stages of the progress of civilisation and set the example to be followed by mankind. Hungary, though much smaller in size, is endeavouring, to the limited extent of its modest means, to follow this magnificent example and to take its share in this constructive work.

The beauties lavished by nature upon our small country our national assets and the historical role Hungary played in this part of Europe, on the borderline between Occident and Orient draw every year thousands of foreigners to the land of the Magyars the capital of which: Budapest, in its splendid setting may well be called the Queen of the Danube.

The Hungarian nation will be happy if as many as possible of you will come and see and satisfy themselves as to what Hungary is like and to give us an opportunity to receive you in genuine sincere hospitality.

Lesz-e egyáltalában magyar filmgyártás?

A hangosfilm problémája bizonytalan helyzetbe sodorta a magyar filmgyártás ügyét is, amelynek sorsa most dűl el, lesz-e egyáltalában magyar filmgyártás vagy sem? Lehet-e erről a kérdéstről beszélni, vagy pedig tényleg fel kell adni a reményt, hogy a magyar filmműtermék aktivitásba lépnek-e valaha vagy sem.

Három prominens személy válasza némi bizakodást önt belénk. Alábbiakban adjuk a három interjút.

POGÁNY FRIGYES

országgyűlési képviselő az Országos Magyar
Mozgóképipari Egyesület elnöke:

Az OMME elnökségét elvállaltam, a közgyűlés előtt kifejtettem felfogásomat és programomat. Ezzel kerülnek ellentétbe, ha most azt felelném a feltejt kérdésre, hogy a magyar filmnek nincs jövője. Kifejezetten azzal a céllal vállaltam el az OMME elnökségét, hogy a szakmát, amely akkor még ezen a negatív álláspontján állott, meggyőzzem álláspontja helytelenségéről és rávegyem arra, hogy a magyar filmgyártást a maga részéről is támogassa és annak megvalósítását és felindítését céljai közzé felvegye.

— Méltán büszke vagyok arra, hogy ezt el is értem és a szakma két egysége ezt a megváltoztatott felfogását és álláspontját a kormányhoz intézett memorandumban és felterjesztett egyéb irásokban, valamint a különböző szakmabeli kérdések megvitatására egybehívott ankéteken és értekezleteken szóban is nyomatékosan tudtul adta.

— Ezzel kétségtelenül beleevezett elnökségem alatt a szakma a kormányzat vizeibe, aminek megvan az a letagadhatatlan és mindjobban kidomborodó eredménye, hogy viszont a magyar kormány is kereste a közeledést

a szakmához s a lojális állásfoglalást — legalább is az utóbbi időkben — a szakma érdekeinek részleges figyelembevételével honorálta.

— Utalok ebben a tekintetben, a most munkában lévő rendeletekre, amelyeknek tartalma a szakmabeliek előtt többnyire amúgy is ismeretesek, de utalok arra is, hogy a kormány kebelén belül érdeklődéssel kísérik a szakmát és az ügyeinkkel foglalkozó urak, az idők folyamán a szakma tagjaival rokonszenvet eláruló viszonyba kerültek.

— Ez az egyrészt a szakma döntő tényezői és tagjai, másrészt a hatóságok között kialakult viszony magában biztosítékát adja annak, hogy a magyar filmgyártás utjából az eddig fennállott akadályokat elhárítani lehetséges lesz.

— A nehéz gazdasági viszonyok ugyan eléggé súlyos gondot okoznak az illetékes tényezőknek, a filmnek internacionális volta azonban, szerintem megengedi a lehetőségét annak is, hogy ez a kis nemzet, ha technikai és művészi szempontból tiszteletreméltót tud produkálni, a gazdasági nehézségeket legvözve nagybecsűt és az egész emberiségre nézve kívánatosat alkothasson.

— A legközelebbi és távo'abbi mult ebben a tekintetben már szolgált bizonyítékokkal. Kétségtelen pedig, hogy

ugy a technikában, mint a művészetben meg vannak — még pedig szép számban — azok a kiváló írók, akiknek nevével hangos a világ. Csak az elengedhetetlen szükségesség, hogy ezek a kiválóak — vagy legalább egyesek közülük — tényleg be is álljanak a magyar filmgyártás szolgálatába. akkor a kezdetben talán kisebb sikerrel meginduló gyártás ezeknek a tehetsége révén a nagyobb mértékben szükséges tőkét is elő fogja teremteni.

— Ezekkel látván egyrészt irodalmi alkotásokkal, másrészt leküzdeni a hazai filmgyártás első nehézségeit, töretlenül bizom annak jövőjében is. mert hiszen köztudomásu, hogy ma ezen a téren a közérdeklődés előterében állunk, mondhatnám világszerte.

HELTAI JENŐ

író
a Szinpadai Szerzők Egyesületének elnöke:

— Öt év óta dolgozom a magyar filmért és abból, hogy egy év próbálkozásai nem nyújtottak mindjárt nagyszabású filmek gyártására alkalmat, egyáltalában nem vontam le azt a következtetést, hogy a magyar filmgyártás helyzete reménytelen lenne.

— Rendületlenül hiszek a magyar film jövőjében. Tudom ugyan, hogy a mai rendkívül nehéz gazdasági viszonyok mellett számtalan akadály hárul az elé, hogy az intenzív filmgyártás meginduljon, de hiszem, hogy a magyar művészet és a magyar technika összefogva a gazdasági tényezőkkel, végül is hatalmasan fog a magyar filmgyártás terepén is előretörni.

GYÁRFÁS GYULA

a Magyar Mozgóképezemek Orsz.
Egyesületének ügyvezető alelnöke:

— Arra a kérdésre, hogy hiszek-e a magyar film jövőjében, feltétlenül igenel felelek, sőt azt kell mondanom, hogy a legnagyobb jövőt jósolom a magyar filmnek különösen azért, mert szinkronizálásával a film teljesen elvesztette internacionalitását. Ezt a megfontolást tovább folytatva még a száz százalékosan magyar hangosfilm mielőbbi elkövetkezését is erősen hiszem, annál is inkább, mert a hangosfilm-felvételék lényegesen olcsóbbak, mint a némafilmek voltak, miután a hangosfilmgyártás sokkal egyszerűbb eszközökkel tud a némafilmnél sokkal nagyobb hatást elérni.

— Még egy oka van azonban annak, amiért feltétlenül meg kell valósnia az intenzív magyar filmgyártásnak. Ez az ok pedig az, hogy végre meg kell szünnie annak az állapotnak, hogy kizsákmányolt garmata legyünk a külföldi filmgyáraknak. Ha eddig Amerika és Németország évenként ötszáz-ezer dollárt kapott tőlünk filmjeiért, akkor az új, drágább filmkölcsondjak mellett a leadó gépekkel együtt 1930-ban mástfél millió dollárt visznek majd ki tőlünk.

— Most már hogy a hangosfilm előtérbe kerülésével az előbb kifejtett okoknál fogva a magyar filmgyártás kérdése gazdaságilag is teljesen reális bázison nyugszik, remélem, csakhamar megindul az intenzív filmgyártás annál is inkább, mert a kormányzati szerveknek nemzetvédelmi szempontból egyenesen kötelességük elősegíteni a filmgyártást már csak azért is, hogy az a hatalmas összeg, ami eddig a filmkölcsondijak fejében a külföldre vándorolt, az országban maradjon.

Dr. VÁRI REZSÓ

ügyvéd,

az Országos Magyar Mozkóképipari Egyesület ügyésze :

RÉGI SZOKÁSOK, RÉGI SZOKVÁNYOK

— EMLÉKEZZÜNK RÉGIEKRŐL —

film és moziszakma évek óta építi ki a maga törvénykönyvét, amelyet hol kollektív szerződésnek, hol szokványoknak hívnak. Van más neve is: „filmbérleti és szállítási feltételek“, azonban a közneve: *szokványok*. Ez a szó azt jelentené, hogy a filmszakma forgalmában a szokás szentesítette azokat a szabályokat, amelyeket szokványok név alatt használunk. Minden más szakmában így is van. Ámde a moziszakma rohamos fejlődésében ez a szó „szokványok“, kizárólag azon alapul, hogy megszokta a nyelvünk, mert tényleg, a valóságban „szokványok“ nincsenek, amit igazol e szabályok fejlődésének története.

Ha összehasonlítjuk azokat a szabályokat, melyeket annak idején a Magyar Kinematografusok Országos Szövetsége állított fel, majd összevetjük azokkal a feltételekkel, amelyeket a Magyar Kinematografusok Országos Szövetsége együtt állapított meg az Országos Magyar Mozkóképipari Egyesülettel, vagy összehasonlítjuk, hogy a M. M. O. E. és O. M. M. E. által kötött filmbérleti és szállítási feltételek milyen változásokon mentek keresztül, akkor látjuk, hogy a filmszakma milyen jogi fejlődésen ment át.

Viszont és így van ez rendjén — meg kell állapítanunk, hogy a filmszakma nagyszerű jogi érzékkel létesítette ezeket a „szokványokat“, mert ezek útján igazodott jogi élete a tényleges gyakorlati élethez. Ezt semmiféle bíróság, semmiféle gyakorlat nem tudta volna, mert az tényleg kifejlődött szokásokra támaszkodott volna, azt kívánta volna, hogy évek gyakorlata szentesítse az egyes rendelkezéseket.

Hogy jöttek létre a szokványok?

Úgy, hogy a szakma kialakulásakor a legnagyobb jogbizonytalanság uralkodott. Egymást érték a sívelások (a mai generáció csak a gázkályha melletti meséklől tud erről) az apacsok garázdálkodtak, szóval texasi állapotok voltak. A bíróságok pedig nem nyújtottak megnyugtató jogsegélyt, hiszen egy-egy per (Arany Kalitka, Saharet-film sívelás) évekre húzódott, másrészt és ez vitathatlan, maguk a bíróságok is jogszabályok nélkül állottak ezzel az új foglalkozási ággal szemben, amely órák alatt nőtt ki a földből. Ekkor összeállt a szakma komoly része és bizonyos jogi normákat létesített, mint amelyekhez a szakmai életben igazodni fognak. Így létesültek a szokványok, amelyek tehát a gazdasági tisztesség védőpajzsát alkották, a gazdasági szükségszerűség nyomása alatt.

Az első szokványok 1912. évben létesültek és címe „Szállítási feltételek“. Ekkor még a filmkölcsonzők és filmgyári képviselők is a Magyar Kinematografusok Országos Szövetségében voltak.

1913. év végén és 1914. évben létesült az Omme, amelybe átléptek a filmipari érdekeltek és ezek egymás közt megállapították a szállítási kondíciókat. A második kollektív szerződés címe:

„Az Országos Magyar Mozkóképipari Egyesület tagjai sorába tartozó alulírott filmvállalatok és filmgyári képviselők a mai napon a következő kollektív szerződéses megállapodást kötötték“ stb. Ez a szerződés 1913. évi május 1-től 1914. évi július 1-éig volt érvényben.

A következő „Megállapodás az 1914

—1915. évadra vonatkozó filmkölcsonzési és eladási feltételekre“. Életbelépett 1914 július 20-tól és 1915 június 30-ig maradt életben. Ezt az Omme tagjai kötötték egymás között.

Már a következő évben, 1915. évi október havában újabb megállapodás létesült a két egyesület között, amely a következő címmel lépett életbe:

Az Országos Magyar Mozgóképpipari Egyesületnek a Magyar Kinetomatografusok Országos Szövetségével és a vidéki mozgószínházakkal, Mozgóképszínházak Országos Szövetségével együttesen megállapított filmeladási és kölcsönzési feltételei.

Ez a szokvány életben volt a háború befejeztéig.

A háború befejeztekor egy újabb szokványt tárgyaltunk, amidőn kitört a kommün és a két egyesület feloszlani volt kénytelen.

Az 1919—1920. évben jött a mozi-revizió, amiért is a moziszakma akkori tagjainak nem volt érkezésük új szokványok tárgyalására.

Ezután újra 1922. évben került a sor egy kollektív szerződés megkötésére. Ez azonban már újabbkori történelem, nem a moziszakma őskora

Magyarországon. Mindenesetre érdekes, hogy milyen rendelkezéseket tartalmaztak ezek a kollektív szerződések, vagy szokványok. Így 1913. évi, valamint az 1914. évi július 20-án a háború előestéjén életbelépett szokvány kategorikusan kimondja, hogy *pendlizni tilos*. Sajnos a háborúban keletkezett nyersanyaghiány és filmhiány újra életbeléptette a pendlizést.

Kimondja továbbá a „szokvány“: „oly filmek külföldről való behozása (sibolása), amelyek előállító gyárának itt rendszeres képvisellete vagy saját fiókja van, a gyár vagy a Magyarországra való eladásra kizárólag jogosított fél megkerülésével, feltétlenül tilos.“

Szól még ez a szokvány a filmbörzéről is (szép idők!)

Az 1915. évben létesített szokvány már kimondja, hogy aki a szokvány ellen vét, azt ki lehet zárni az egyesületből és kimondja azt is, hogy kölcsönzőktől csak egyesületi tag kaphat filmet. Ez a szokvány általában igen szép és alapos jogi munka.

Mindenesetre jól esett emlékezni régiekről... régi szokványokról, régi jó időkről, amidőn még sibolások is voltak és zajlott a szakma...

GARAMI ANDOR,

Az Est rendőri rovatvezetője:

A FILM A RENDŐRSÉG SZOLGÁLATÁBAN

pedagógusok, kriminalisták hányszor panaszolták már el, hogy az úgynevezett detektív- és kalandorfilmek milyen káros hatásuak főleg a serdülő ifjúságra, hogy ezek csíráztatják ki a gyenge lelkekben a bűnözési hajlam palántáit s a bűnre hajlamosoknak sok „tippet“ adnak. És mégis most azt olvassuk az amerikai lapokban, hogy a newyorki rendőrfőnökség kérésére a

Paramount külön előadáson mutatta be Grever Whalen-nak, a rettegett, nagynevű amerikai rendőrfőnöknek a „Sherlock Holmes visszatér“ című detektív filmjét. Whalen igen kedvezően nyilatkozott egy újságírónak erről a detektívfilmről, amely szerinte igen ügyesen és tanulságosan foglalkozik a modern nyomozótechnikával.

— Ezt a filmet — így nyilatkozott a rendőrfőnök — a legmelegebben ajánlhatom, sőt erős az elhatározásom, hogy

be fogom mutatni Amerika minden rendőr- és detektíviskolájában. Fialat tisztviselőink, akik a bűnügyi pályára készülnek, megtanulhatják belőle, hogyan dolgozik egy jó, lelkiismeretes és körültekintő detektív.

Az amerikai rendőrség tehát az anynyira kárhozott detektívfilm segítségével fog tanulni!

A film nagy jelentőségét a kultúrafejlesztés és szórakoztatás terén ma már általában elismerik. Most kezd azonban még csak kialakulni az a folyamat, amikor a filmet bevezetik az egyes speciális tudományos és gyakorlati ágakba is. Az amerikai rendőrség például már régen szolgálatába állította a filmet és ez a pompás segédeszköz nem egy esetben vált be kitűnően. Sőt legújabban azt olvassuk, hogy *Philadelphióban egy rablógyilkos rendőrségi vallomását hangosfilmre vették fel.*

Jogi és kriminológiai szempontból megbecsülhetetlen értéke van ennek az eljárásnak. Általános szokás ugyanis a bűnözőknek, — amint erre nálunk is napirenden vannak a példák — hogy a bírósági tárgyaláson kereken letagadják a rendőrségen tett beismerő vallomásukat és amikor a bíró eléjük tárja saját aláírásukat a vallomási jegyzőkönyv alján, szinte mottószerűen hangoztatják, hogy ezt presszióval csikarták ki belőlük. A hangosfilmmel megörökített vallomást azonban nem lehet letagadni, nem lehet azt állítani, hogy „crőszakkal csikarták ki“, mert a bíróság egyszerűen lepergetteti a hangosfilmet.

A mi rendőrségünk — amelynek munkája egyébként európai hírű — anyagi eszközök hiányában egyelőre még nem tudta szolgálatába állítani a filmet. Nálunk már az is gondokat okozó nehézségekkel jár, hogy diktáfont vásároljanak a vallomások megörökítésére. Ebből is csak most fognak beszerezni egyet próbaképen. Dr. Dornig Henrik főkapitányhelyettes, a bu-

dapesti főkapitányság bűnügyi osztályának vezetője, aki szakmájának elismertnevű elméleti és gyakorlati kitűnősége — mint ezt e sorok írója előtt fejtegette — jól ismeri azokat a nagyszerűen bevált eredményeket, amelyek a film nyújt az amerikai, sőt már egyes európai államok rendőrségeinek szolgálatában. A nemzetközi rendőrkongresszusokon nem egyszer vitatták és tárgyalták a film jelentőségét a rendőrség szolgálatában és a kriminálisztika reprezentánsainak többsége mind sürgeti ennek a modern technikai vívmánynak a gyakorlati bevezetését a nyomozás és a helyszíni vizsgálódások eszközei és módszerei közzé.

— Sajnos, egyelőre mi még nem vagyunk abban a helyzetben — fejtette ki dr. Dornig Henrik főkapitányhelyettes, hogy *filmfelvevő és leadó gépekkel dolgozhassunk.* Egyelőre még kénytelenek vagyunk beérni az egyszerű fotográfáló masinákkal és a diktafonnal. De természetesen mi sem akarunk elmaradni a jól bevált modern eljárások mögött és amint mód nyílik rá, követni is fogjuk a külföldi példát. Most azonban először *rádióállomásokkal* szereljük fel a főkapitányságot, a kerületi és vidéki kapitányságokat, valamint az őrszobákat is, de azután — remélem rövidesen — sor fog kerülni a *filmre* is. A film bevezetése a magyar rendőrség szolgálatába elsősorban *pedagógiai szempontból történik.* Ha mi éppen nem is detektívfilmekkel fogjuk oktatni rendőreinket és detektívjelöltjeinket, de speciális kriminálpedagógiai filmelőadásokat rövidesen meghonosítjuk. Innen pedig már csak egy lépés, hogy a filmet a magyar rendőrség szolgálatában a nyomozás és vallatás eszközei közé sorozzuk.

*

A film tehát rövidesen bevonul a *magyar rendőrség életébe* is. Egy felvevő masina ugyan már látható a főkapitányságon — a bűnügyi múzeumban. Primitív, évtizedekkel ezelőtt

használt ócska szerszám ez, ma legfej-
jebb ócskavasnak értékesíthető a reli-
quiája egy nagystílusú bűncselekmény-
nek még 1918-ból, amikor Medvegy
Vilé, a most is Európaszerte körözött
betörőkirály, egy Podmaniczky uccai
házban filmfelvételt inszenált, hogy
egyik vakmerő betörését e'kövesse.

Ez a rendőrség birtokában levő film-
apparátus tehát egyelőre még csak arra
figyelmeztető, hogy a film — bűnök el-
követésének is segédeszköze lehet...

Természetes azonban, hogy a leg-
több esetben a film mégis csak a bű-
nök meggátlásának és felderítésének
eszköze lesz, ha azzal egyszer a ma-
gyar rendőrség is megpróbálkozik.

HARMADIK ÉVFOLYAMBA

lép ezzel a számával a *Filmkultura*.
Magyarország szellemi életében két-
ségtelenül igen értékes jelenség a *Film-
kultura*, amely Nagy-Magyarországon
is óriási teljesítmény volna, még in-
kább a mai megesonkított, anyagi g-
tönkretett országunkban. Megfeszített
erővel dolgozunk immár két éve, mert
az a meggyőződésünk, hogy ilyen ter-
mészetű lapot kell a magyar kinemato-
grafiának produkálni. Ezt a tényt elis-
merik illetékes helyeken, elismeri a
magyar filmvilág és jogosulttá teszi az
a körülmény, hogy két keserves esz-
tendőt sikerült nagynehezen meguszni.

Nagy bizodalommal és sok remény-
séggel a jövőben megyünk át a harma-
dik évfolyamba és kérjük előfizetőin-
ket, olvasóinkat és hirdetőinket, hogy
támogassák a *Filmkulturát*, amely a
magyar szellemi kulturfőlény egyik
megnyilvánulása és amelyről a külfö'di
szakkörök is elismerőleg nyilatkoznak.

Lapunk barátainak kellemes karácso-
nyi ünnepeket és bo'dog új esztendő
kívánunk és kérjük, hogy a jövőben is
fo'adják szeretettel a *Filmkultura* min-
den egyes számát.

A Filmkultura
szerkesztősége és kiadóhivatala.

CHARLES VUILLIEN

uj név a magyar kinematografiában,
amely fennállása óta strukturájánál
fogva állandó hullámzásoknak van ki-
téve. Valósággal „Durchhaus” a film-
szakma, ahol jönnek-mennek emberek,
ki gyorsabban tűnik el a porondról, ki
tovább marad meg. Hogy miért hull el
a férgese, az a dolog természetében
rejlik, de az aki tiszta kezekkel, fel-
világosodott aggyal jön, minden bi-
zonnyal megmarad a helyén, amit ré-
szére kijelöltek. Charles *Vuillien* alig
néhány hete van Budapesten, ahová
mint egy előkelő ódegen szállt meg az

előkelő Gellért-szállodában és ma már
kedvelt, rokonszenves tagja a magyar
kinematográfiának. Mint sok külföldi,
ő is gyorsan megszerette a magyar fő-
várost és már keresi Budapest szép
villanegyedében azt a lakást, ahol
végre teljesen megtelepszik. Bárkinék bár-
milyen véleménye lehet a Western-
Electric-gépről, a hangosfilmről, annak
jelenéről vagy jövőjéről, bizonyos, hogy
valamit jól menedzselni nagyon nehéz.
Vuillien mérnöknek nem lesz nehéz
feladata Budapesten, mert eddigi fel-
lépésével mindenütt csak elismerést,
rokonérzést és barátságot tapasztalt és
érdemelt ki.

JACK L. WARNER.

a Warner Bros alelnöke, Hollywood:

HOGY KÉSZÜLT A NOÉ BÁRKÁJA?

A Noé bárkája felvételei előtt már lázas izgalom és munka uralkodott a több száz négyzetméternyi műteremben amelyet kizárólag a Noé bárkája felvételei céljaira állítottunk be. Háromezer ács, cementszakember, villamosági és gőzszakember heteken keresztül dolgozott, hogy a felvételeket előkészíthessék. Óriási építkezések létesültek a film céljaira és a nagy raktárak ezer meg ezer kosztümmel és díszlettel teltek meg. A különleges garderobe-osztályban ezerszámra heverték a különböző parókák, fejdíszek, ruhák és kosztümök. És amikor már ezek együtt voltak, még mindig nem kezdtek el a film felvételeit. Darryl Francis Zanuck, a Noé bárkája írója és Kertész Mihály, a rendező óriási segédlettel már két évvel a felvételek előtt kezdték a forrásmunkák tanulmányozását. Nem csoda tehát, ha hónapok teltek el, míg a szükséges rekvizitumok együtt voltak. Egyetlenegy jelenet terve, amely a pogány körmenetet és a temp'omorgiát elveníteni meg és háromszézer dollárba került, teljes hétig tartó előmunkálatot vett igénybe. A tervet a legaprólékosabban kellett kidolgozni, mert minden csoportnak, minden típusnak és minden egyes díszletnek *pepiron* előre meg volt jelölve a helye. Kertész Mihálynak száz segédrendező állott rendelkezésre. Egy óriási udvarszerű térségen állottak a különböző pogány szobrok és oltárok és itt játszódott le az a nagy jelenet, amelyet tizenkét operatőr fotografált, körülvéve a legkülönbözőbb lámpáktól és villanyapparátusoktól.

Kertész Mihály rendezőt a különböző segédrendezőkkel szélesirányú telefonhálózat kötötte össze, úgy hogy

a legszükségesebb és a legaprólékosabb instrukciókat minden akadály nélkül tudta leadni. A tömegjelenteknél olyan szírenákat használtak, amelyeknek *üvöltő hangja* félmérföldnyire hallatszott el, úgy hogy a tömegjeleneteknél semmiféle *fennakadás nem állott be*.

A kinematografia egyik leghatalmasabb *belső építkezése* a bálványtemp'om, amely 380 láb hosszú, 110 láb széles és 85 láb magas volt. Ebben a jelenetben ezer ember játszik. Villanyáramban annyit használtak ennek a jelenetnek a felvételénél, ami egyébként tíz film felvételénél is elég lett volna.

... És ezt a drága, hatalmas építkezést *pillanatok* alatt semmisítette meg az özönviz. A palotát egy millió gallon víz nyomta szét és ragadta magával az oszlopokat, a bálványokat és dültek össze a falak. Az egyik bálvány, amely a királyi trón mögött áll és ember, állat és madár kombinációja, egyedül 15 tonna súlyu volt. A hatalmas özönviz erő kifejtéséhez 3 óriási tankot vettek igénybe, amelyek összesen 4 millió gallonerőkifejtést produkáltak. Csak ez a hatalmas energia tudta az *özönvizet ilyen reálisan bemutatni*.

Kertész Mihály legnagyobb gondja az volt hogy miképpen történik a különböző állatok felvonulása a bárkába. *Modern* filmnél a technika minden eszköze rendelkezésünkre állhatott volna, de Noé idejében — ugyebár — nem voltak még technikai segédeszközök és így Kertésznek is ugyanugy kellett megbirkóznia a nehézségekkel, mint annakidején *magának Noénak*. A különböző állatokat sikerült nagynehezen korhűen felvonultatni, ami bizony súlyos munkát jelentett Kertésznek.

A szinkronizálás azután rengeteg időt vett igénybe.

SZEREDI-SAUPE GUSZTÁV:

A HANGOSFILM A MAGYAR GAZDASÁGPOLITIKÁ SZEMPONTJÁBÓL

A külföldi reklámhenger hatása alatt a hangosfilm felől nálunk is olyan mentalitás fejlődött ki, amely kritika nélkül behódol a nyugat felől előnyomuló technikai csodának. Innen van, hogy illetékes helyen azt mondották nekem, hogy nem lehet az *országot elzárni az újítások elől*, már csak azért sem, mert azt gondolnák a külföldön, hogy kulturálatlan, elmaradt és civilizálatlan ország vagyunk. Sajnos Achilles-sarka a maroknyi magyarságnak évszázadok óta, hogy elég a lovagiasságára, büszkeségére és a hiúságára hivatkozni, és a sokat csalódott, keményszívű hűnivadék ismét ellágyul és meghajtja zászlaját a kedveskedő idegen előtt és egyéb törekvése sincs, mint hogy megbizonyítsa a külföldnek, hogy ime méltó a kitüntető szólalomokra.

Igy vagyunk a hangosfilmmel is. A külföld csakhamar megállapította, hogy a hangosfilm *film-részét* a néma film már kiaknázza és nem hogy fejlődést hozna, hanem kötöttségénél fogva visszacsúszást. A hangosfilm *hangos-része* pedig művészi tekintetben erős kritika alá esik.

Nem sokat törődnek a hangosfilmmel, ha annak nem volnának olyan nagy szociális és gazdaságpolitikai következményei, mint amelyek már most előrevetik árnyékukat.

A *szociális veszedelmet* abban látom, hogy a hangosfilm a *zenekarokat feleslegessé teszi*. Ha a hangosfilm annyira elterjedne, hogy a zenekarokra valóban nem volna szükség, ez azt jelentené, hogy körülbelül 600 mozi-zenész válna állástalanná. Minthogy a többi zenei pályán is tömegével vannak az állástalanok, egész bizonyos, hogy az a 600 mozi-zenész sem tud el-

helyezkedni. Ha tehát a hangosfilm megszűntetné a mozgószínházi zenekarokat, akkor 600 emberrel növekszik a munkanélküliek száma az országban, s ha a családtagokat is beleszámítjuk, akkor hozzávetőleg 2000 ellátatlan ember szaporítja az ország nyomorát.

S most már benn vagyunk a kérdés *gazdasági* részében. A zenész átlagos havi keresetétől 300 pengőt véve alapul, a 600 magyar zenész jövedelme a 180.000 pengőt meghaladja, vagyis évente több mint 2 millió pengő esik ki hazánk gazdasági vérkeringéséből, az állam adóalanykészletéből, ha a hangosfilm következtében a zenészek *feleslegessé* válnának. Ehhez járul még az a számottevő összeg, amely a zenei szolgáltatás megszűntével a zenei kereskedelemnél és iparnál is kiesik. A hangjegyek beszerzése, a hangszervársárlás, javítás, a rengeteg apró kellék beszerzése mind feleslegessé válik.

E számottevő kieséssel szemben az importra költött összegek tetemesen megnövekednének. Mert a hangosfilmnek reánk nézve legsúlyosabb hátránya az, hogy *magyar kéz és magyar szellemi munka abban nem vehet részt*: a film szellemi része, a film művészi és technikai része, s a *film zenei része*: — szóval minden, a külföldön készül, tehát nem a hazai gazdasági életet táplálja, hanem a külföldit.

Már a néma filmért is horribilis összegek vándoroltak ki a külföldre. Milyen összegek mennek ki a hangosfilm révén? — Először a berendezések, a gépek révén történik az első pénzkivándorlás. Egy hangosfilm berendezés ára 50—80.000 pengő között mozog. Ha Csonkamagyarország 580 mozija közül csak száz szerezne be a gépeket, akkor középárul 50.000 pengőt véve alapul, *öt millió pengő vándorol ki hazánkból*. S

minthogy a hangosfilm kölcsöndíja körülbelül 60%-al magasabb mint a néma filmé, az eddigi sokszáz millió pengőt kitevő kölcsöndíj még 60%-al emelkedik.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy a film ma *tömegfogyasztási* cikk. Ehelyütt nincs módom arra, hogy metamatikai oszlopokat sorakoztassak fel. De az elmondottakból már kiviláglik, hogy a hangosfilm térfoglalása esetén minden mozgósínházlátogató a külföld adófizetőjévé válik.

Hogy fogalmunk lehessen arról, hogy ez mit jelent, legyen szabad csak annyit leszögeznem, hogy a hangosfilm térfoglalása esetén, csak a *filmkölcsöndíj* címén naponta sok-sokezer pengő fog kivándorolni az országból.

**Speciális filmszállítások,
a világ minden részébe.**

Leggyorsabb

**vámkezelés a Nyugati és
Keleti pályaudvarokon,
a fővámhivatalban és
a hajóállomásokon**

HÉBEL

nemzetközi szállítmányozási és elvámolási vállalat,

VI., Váci-ut 1.

Telefon: Aut 159—47.

ASTA NIELSEN

körülbelül két évtizedes filmművésznői működés után, ugylátszik, nyugatlomba vonult. Asta Nielsen azzal indokolja a filmtől való megválását, hogy a filmgyárosok, a filmkölcsönzők és a mozgóképszínházak bojkottálják. Kétségtelen, fájdalmas érzés lehet egy ilyen kiváló művésznőnek, hogy dicsőségének színhelyéről annyi érdemben gazdag esztendő után megválnak és a filmkulisszák helyett a színpadon kénytelen fakuló nevének hírnevet szerezni. Pedig Asta Nielsen valamikor kitűnő márka volt a gyárosoknak, filmkölcsönzőknek és mozgóképszínházaknak egyaránt. Asta Nielsen-film üzlet volt a szó szoros értelmében, amikor még férjével *Gaddal* gyártotta a szebbnél-szebb filmeket. A háboru előtt és a háboru alatt hosszú időközön keresztül a legelső filmművésznők egyike volt, de még a háboru után is voltak filmjei, amelyek vonzották a közönség érdeklődését, — de jött a beszélő és a hangosfilm és ez természetesen ártott Asta Nielsennek is. A világ kinematografiája minden bizonnyal fájdalommal búcsúzik az egykor olyan híres és mindenütt nagyrabecsült művésznőtől, aki most a színpadon keres vigasztalást a háládatlan utókor elől.

Asta Nielsen neve a kinematografia történetében soha el nem muló emléket jelent és a filmtörténet lapjai mindenkor a *megbecsülés hangján* emlékeznek majd meg a kitűnő művésznőről.

A kinematografia minden ágazata és a nagyközönség egyaránt bizonyára szomorúan búcsúzik egykori kedvenctől. Uj generáció váltja föl a régit, ez a világ rendje, — mindamellett fájdalmasan válnak el a békeévek ragyogó filmszilágától.

A kinematografia művészet és tudomány. Olvassa állandóan a FILMKULTURA egyes számain és a szakirodalmat!

KARBAN JÓZSEF
FILMOPERATŐR:

A SZINES HANGOSFILMEK TECHNIKAI KIDOLGOZÁSA

A filmszakemberek régi óhaja olyan film készítése, amely a beszédet s a természet színeit hűen reprodukálja. Az utóbbi esztendőkből sikerült is előállítani olyan minőségű színes filmeket, amelyeket a nagyközönség is szívesen fogadott.

A beszélő és hangosfilmek rohamos térhódítása kissé háttérbe szorította a színes képek előállításának kérdését, lévén azoknak a készítése komplikált és költséges. Ennek ellenére a laboratóriumi kísérletek nem szünetelnek. A lázas munka tovább folyik. A régebbi színes filmek szembevető hibáját a kék és piros színek túltengését, — ami meglehetősen zavarta a színek harmóniáját, — sikerült újabb eljárással kiküszöbölni.

Egyes amerikai gyárak gyártottak már színes-hangos filmeket, amelyeket nagy sikerrel is mutattak be néhány város nagy filmszínházaiban.

A rengeteg eljárás közül említésre méltó a *Multicolor-rendszer*, amelynek leírását a *Lichtbild-Bühne* egyik számában olvashatjuk. Ez az eljárás felvételektechnikailag az egyszerűbbek közé tartozik, mert a felvevőgépen csupán kisebb átalakításokat igényel. A munka nehezebbik része azonban a laboratóriumba hárul.

A Multicolor felvételekhez alkalmas kamerák azok, amelyekben a film útja a kazettáktól-kazettáig egyenes. Ilyen gépek pl a Bell & Hawell, Mitchell és Pathé. A Debie Askania, Chilon és Akeley gépek erre a célra nem alkalmasak, mert a filmnegatívot befogadó kazettáik nem szerelhetők a gép tetejére. Ennél az eljárásnál a meglévő két kazetta fölé, még két kazettát kell sze-

relnünk, mert a felvétel *kettős negatívra* történik, még pedig úgy, hogy azokat fényérzékeny oldalukkal egymáshoz téve a gépen keresztül hajtjuk. Az egyik anyag a használatban lévő rendes negatív, amelynek az emulzióját narancs-piros színszűrő réteggel vonják be. Ez a színes réteg egyszerűen mind *fényszűrője a másik panchromatikus nyersanyag*nak.

Az első, az objektív felé eső negatív fényérzékeny rétege nincsen szenzibilizálva, tehát csak kékeszöld színekre érzékeny. A *mögötte* futó másik negatív viszont panchromatikus anyag, amely már szűrt fényt, azaz piros és narancsszínű sugarakat kap, a fény-szűrő réteg közbejöttével. Az első negatív a kék és zöld, míg a másik piros és narancs színeket vesz fel.

A két negatív előhívása a bevált rendszer szerint történik. Azután készíthetünk kópiát oly pozitív filmanyagra, amelynek *mindkét oldala fényérzékeny réteggel van ellátva*. A másolás különlegesen szerkesztett gépen történik, mert a pozitív filmet *mindkét oldalról kell megvilágítani*. A kettős negatív pontos fedésére is a legnagyobb figyelemmel kell lennünk. A pozitív anyag rétege védve van *átvilágítás ellen*. Ez az anyag valószínűleg *manganoxyd*, ami a későbbi feldolgozásnál könnyen kioldódik.

Ezután következik a *film színezése*. Ez már komplikáltabb eljárás. A pozitív filmnek azt az oldalát, amelyet a *normál* negatívról másoltuk, *piros színe*re, a másik oldalát, amelyet a *panchromatikus* anyagról másoltuk, *kékre színezzük*. Azután az egészet még anilinsárgára festjük. Így kapunk színes másolatot a felvett motívumról. A piros és kék színt vegyi úton nyerjük.

A kísérletek beigazolták, hogy a színezett hangfotografia semmi befolyással nincsen a fotocella működésére, tehát a színes-hangos filmek készítése nem ütközik komoly akadályokba.

A színes filmet különös gonddal kell kezelni, lévén kétoldali emulziója. Itt a karcolások sokkal gyorsabban meglátszanak a vetítésnél, mert két oldala különböző színű. Kezelésénél fokozottabban kell ügyelni, mint a nem színes képeknél.

A FILM HALOTTAI:

Uwe Yens *Krafft*, amikor Budapesten jött vagy öt évvel ezelőtt, nagy hozsánnával fogadták, azt hitték, hogy az újjászületett Corvin-filmgyárnai ő teremti meg a magyar film reneszánszát és jövőjét. Igen nagy bizalom előzte meg, de az a két film, amit a Corvin-műteremben készített, nem igazolta a bizalom jogosságát. Sokáig élt Budapesten, ahol fantasztikus tervekkel foglalkozott, mert nagyon megszerette az új környezetet és nagy filméletet akart itt teremteni. Tervei nem sikerültek és meglehetősen kalandos körülmények között hagyta itt a magyar fővárost. Azután berlini cégeknek dolgozott és a német szaklapokban gyakrabban tűnt fel a neve. Legutóbb a Klanghoz szerződött és ott érte váratlanul a halála. Hirtelen elhunyt nagy részvétet keltett Budapesten, ahol mégis csak szívesen gondoltak vissza Uwe Yens *Krafft*ra.

Gyűjtsön filmszakkönyveket!

Könyvtárából nem hiányozhat a FILMKULTURA egy évi kötetete sem!

**Nemcsak karácsonykor
hanem egész évben**

jó üzletet fog csinálni, ha
leköti filmjeinket:

I.N.R.I.

Jézus élete filmen 12 fejezetben

Főszereplők:

Henny Porten, Asta Nielsen, Werner
Krauss, Gregor Chmara.

ZORO és HURU

Két falrengető vigjátéka:

Völegények — inkognitóban

(A háztüznézők)

10 felvonásban.

Göngyvélet a huszárélet!

(A két csirkefogó)

8 felvonásban.

Nagy sikert aratott a Palace filmszínházban

Az egynapos asszony

című 8 felvonásos vigjátékunk.

JÖN!

JÖN!

Adzsungel fantomja

(Tarzan kalandjai)

2 részben, 16 felvonásban.

Elmo Lincoln főszereplésével.

Ezeket a filmeket lekötheti a

TURUL

filmkereskedelmi és köcsönvállalatnál

BUDAPEST, VII., SZÖVETSÉG-U. 3.

Telefon: József 369-42.

HANS VON PEBAL

a Fox Filmgyár „Rasender Reporter”-je, száguldó riporterje. A Movietonkocsival bejárja a fél világot és hol az egyik országban, hol a másikban dolgozik, hogy cégének olyan hiradókat készítsen, amelyek valóban megfelelnek a publikum igényeinek. Magyarországon immár harmadszor fordul meg Hans von Pebal, aki tavaly hosszú hónapokat töltött itt, amikor a Magyarország című filmet forgatta. Azóta a száguldó riporternek a mestersége

csak annyiban változott, hogy az, amit most forgat, nemcsak mutat, hanem szavát is hallattatja. A hangos h iradó a hangosfilmnek talán a legszimpatikusabb megnyilvánulása és az egyedüli, amelynek valóban jövője van. A beszélő ujság, az eleven földrajz, a lüktető történelem a jelenkor-
nak dolgozik, de a jövő fog belőle okulni. Budapest filmvilága minden bizonnyal szeretettel üdvözlj azt a férfit, aki Magyarországról hangosfilmet készít és a magyar ügynek a legszebb propagandát csinálja.

SZÁMOK A FILM VILÁGÁBOL

Svédország. Svédországnak ezidőszereint 1182 mozgóképszínháza van, összesen 200.000 befogadóképességgel. Ezek közül naponta csak 571 filmszínház játszik, amelyeknek befogadóképessége 105.000 személy. A többi 611 mozgóképszínház csak bizonytalan időközökben játszik. Azok között a színházak között, amelyek naponta játszanak, csak ötszáznak van kevesebb férőhelye mint 500 ülőhely, míg 50 színháznak van 500—750 férőhelye, 16 mozgónak van 750—1000 férőhelye négynek van 1000—1500 ülőhelye, míg egy filmszínháznak a befogadóképessége 2000 személy. Azok között a filmszínházak között, amelyek bizonytalan időközökben játszanak, egy 1500 személy befogadóképességű.

Csehország: A cseh-köztársaság filmstatistikájáról már többféle adat jelent meg. Legutóbb a következő számok láttak napvilágot: Prágában 108 mozgóképszínház van. A történelemben Csehországban 822, Morvaországban 423 Sziléziában 74, Szlovénországban 215 és Ruszinszékben 22. Eszerint a statisztika szerint a cseh köztársaság területén 1669 mozgóképszínház működik (?). A valóságban ez a statisztika azonban másképp fest. Lehetséges, hogy valóban ennyi helyen vetítenek filmet, de ha figyelembe vesszük, hogy egyedül a szakszövetségnek van 646 engedélye és ezek közül bizonyára jónéhány száz filmszínház nem működik, akkor már is alaposan esökken a csehországi filmszínházak száma. Az 1669 számban találunk 60 vándormozgót, 6 szezonszínházat, valószínűleg nyári mozgót, 13 mozgó van építés alatt és 17 színház egyáltalában nincs üzemben. Valójában alig 800—900 ténylegesen működő mozgószínháza van a cseh köztársaságnak.

Spanyolország: Spanyolországban a legutóbbi statisztika szerint körülbelül 3000 mozgóképszínház működik. Az egyes tartományok szerint ez a szám a következőképpen oszlik meg: Katalóniában van 974 mozgóképszínház, amelyek közül 87 játszik Barcelonában. Az ország centrumában működik 439 filmszínház, ezek közül Madridra esik 25. Az ország keleti részében 557 mozgószínház van, ebből esik Valenciára 27. Északon van 213. Galiciában 140. Asturiában 101, Andaluziában 387, az afrikai gyarmatokon 23 és a Kanári szigeteken 29. Ez a statisztika az 1926. évi kimutatással szemben lényeges emelkedést tüntet fel.

Ez az én ujévi ajándékom!!

Száll a nóta...

4 magyar dal énekes filmváltozata.

Rendezte:
GYÖRGY ISTVÁN.

Fa leszek, ha fának vagy virága...

Petőfi Sándor verse. Zenéjét szerző: Balázs Árpád.

Lehullott a rezgő nyárfa aranszinü levele...

Zenéjét szerző: Erkel Elek.

Eresz aláff fészkel a fecske...

Népdal.

Száz szál gyertyát, száz icce bort...

Irtá és zenéjét szerző: Fráter Loránt.

A főszerepeket játszák és az eredeti dalokat éneklík:

Császár Terf és Kelemen Lajos

A fenti búbájós dalok filmen, az eredeti zene- és énekkisérettel, valóságos élménye lesz a moziba járó közönségnek.

Csodaszép fotók! Meglepetésszerű reklámanyag!

Megjelenik január havában.

HAJNAL GYULA

FILMKÖLCSÖNZŐ ÉS KERESKEDELMÍ VÁLLALATA,

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UCCA 46. I. EM. 6.

Telefon: József 369-18.

**MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEM ENGEDÉLYESEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE**

BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI UCCA 36.

TELEFON: JÓZSEF 360-05.

HIVATALOS ÓRÁK 9-2-IG.

A Filmkultura minden egyes számát az Egyesület határozata folytán a tagok díjtalanul kapják.

Filmek kontingensmentessége.

Az Egyesület beadványban fordul a Filmipari Alaphoz, amelyben kéri, hogy azok után a filmek után, amelyek a másodhetes mozgóképszínházban jelennek meg, a filmkölcsonzóknek ne kelljen kontingensjegyet váltani. A másodhetes mozgóképszínházakban megjelenő filmek tudvalevően sokkal kevesebbet jövedelmeznek, mint azok, amelyek az első héten jelennek meg, így tehát indokolt az a kérdés, hogy ezek kontingensjegy mentesek legyenek.

Elégtétel Gyárfás Gyulának

Az Egyesület választmánya december 10-én foglalkozott az Ufa-Művész-film ügyben történt esettel, amely ügy adódott, hogy a Szakmaközi döntőbírói bírósági tárgyaláson az Ufa megsértette Gyárfás Gyula alelnököt. A választmány ebben az ügyben a következő határozatot hozta:

„A Magyar Mozgóképzemengedélyesek Országos Egyesületének 1929 december 10-én megtartott választmányi ülésén felvett jegyzőkönyvéből.

Fenyő Sándor felolvassa a Szakmaközi Döntőbírói elnöki tanácsának november 26-án megtartott üléséről felvett és tudomásulvétel céljából velünk közölt jegyzőkönyvi kivonatot.

A választmány sajnálatos felháborodással vesz tudomást a bíróság és a szakma közéletében is előkező pozíciót betöltő egyik érdemes tagjának brutális megtámadtatásáról. Mélyen elítéli az elfogultsági kifogásoknak ilyen formában való megnyilatkozását, mert ilyen és hasonló megtámadtatások gondolkodóvá tehetik a bíróság

tagjait, hogy egyáltalában vállaljanak-e bírói tisztséget. Helyeslőleg és jóváhagyólag veszi tudomásul, hogy Gyárfás ez ügyből kifolyólag büntető eljárást tett folyamatba.

A választmány fenti határozatát úgy a Szakmaközi Döntőbírói bírósággal, mint az Országos Magyar Mozgóképzemengedélyesek Egyesülettel közölni rendeli.

1929 december 10.

Décsi Gyula s. k.
elnök.

Fenyő Sándor s. k.,
jegyzőkönyvvezető.

Kovács Péter s. k.,
Morvai Pál s. k.,
jzk. hitelesítők.

Vigalmiadó-mentesség.

Az Egyesület választmánya kérni fogja a fővárost, de az ország több városait is, hogy engedélyezzen vigalmiadómentességet azoknál a mozgóképzemengedélyeseknél, amelyek néma filmet játszanak.

Mi történik a meg nem jelent filmekkel?

A választmány bizottságot bízott meg azzal, hogy a premier-színházakban meg nem jelent, de lekötött szerződéses filmek jogi és szakmai helyzetét tisztázza. Ez a bizottság az elnökséggel karöltve fogja végezni munkáját.

Január 1-től olcsóbb a villanyáram Budapesten.

Örömmel vette tudomásul a választmányi ülés azt a bejelentést, hogy Budapesten a villanyáram díja a mozgóképzemengedélyesek részére január 1-től kezdődően legolcsóbb lesz.

AZ OKTATÓFILM

MOSDÓSSY IMRE,
 min. tanácsos, ny. kir. tanfelügyelő:

A PEDAGOGIAI FILM ÉS AZ ISKOLAI MÓDSZER

HETEDIK KÖZLEMÉNY.

A koncentrációt a film teljes mértékben elintézi és pedig azzal, hogy a dolgokat részint fejlődésük szerint mutatja be, részint pedig, hogy mindig ott van a dolog környezete is. Azonban ott is lehetnek egyes filmekben hiányok. Ezeket csak úgy lehetne megszüntetni, hogyha az egyes filmeket a koncentráció kérdése szempontjából egyenként átvizsgálják.

f) Az összefoglalást, a begyakorlást a filmmel ma még csak részben kíséreltük meg. Tulajdonképpen ez az alaki fokozat bent van az összes első pedagógiai filmekben, amelyek t. i. egészben összefoglaló természetűek voltak. Az újabb szemléltető filmeknél ez nincs meg.

Már most felmerül az a kérdés, vajjon a filmszemléltetés és az oktatás szempontjából minek van nagyobb értéke: annak-e, hogyha a filmet egy-egy u. n. alaki fokozat kedvéért az összefoglalási résszel megtoldjuk: helyesebben a szemléltetést magát, a téma bemutatást, vagyis röviden a filmet ezzel megrövidítjük, vagy hogyha az összefoglalást az iskolára, a tanítóra bizzuk. Lehetne e fölött vitatkozni, hiszen a film maga egy rövid összefoglalással kiegészítve — igen értékes résszel gazdagodnék, — viszont a tanító részéről való összefoglalásnak az a nagy haszna van, hogy egyfelől egy filmszemlélet gyakorlati érvényesítésének mintegy a módszerét kapják a

tanulók, ami népművelődési szempontból nagy előny, másfelől: ezzel a tanító kényszerítettnek arra, hogy minden egyes esetben foglalkoznia kelljen a bemutatott filmekkel összefoglalás-képen is.

Máskép áll a dolog az u. n. tanító filmeknél: amikor a filmmel egy-egy valóságos tanítási egységet bonyolítunk le, vagyis tanítunk.

Egy ilyen film felépítéséről külön fogok értekezni.

Az alaki fokozatok kérdése nem szabad, hogy erősebben befolyásolja a filmszemléltetés kérdését már csak azért sem, mert hiszen általában is ezek a fokozatok ma már a gyakorlati pedagógiában meglehetősen sokat vesztek dogmatikus jelentőségükből, mert a fokozatok éleit erősen lesimították, a fokozatokat erősen egymásba olvasztották — a tanulói munkának azok a követelményei, melyek szerint a) a gyermek életkörülményeiből kell kiindulnunk, b) a gyermek tapasztalatait kell felhasználni és azokhoz kell a tanításnak kapcsolódnia, c) a helyi körülmények közt fennforgó adatokból, történeti emlékekből, szokásokból, természeti erköcsi, eszméi, néprajzi stb. adottságokból kell kiindulni. Ezeknek a követelményeknek a kielégítése esetében természetesen valami egészen más tanítási formatio áll elő, mint amint a Herbart—Ziller-féle alaki fokozatok megtartása mellett látunk, ami

— mi tûrés tagadás bizonyos sablont jelent fõleg a kevés inventióval rendelkezõ tanítóra nézve.

A fentiekbõl tisztán áll az, hogy a jelzett fokozatokból a film szemléltetésnél egy jó rész nem vehetõ figyelembe, ami azonban megmarad, az a tanítás gerincéhez — a tulajdonképeni tanításhoz kapcsolódik, *azt jelenti, azt végzi, azt erõsíti meg* teljes mértékben.

Már most elméleti szempontból jogosan felmerülhet az a kérdés, hogy vajjon ha a Herbart—Ziller-féle igen tudományosan megalapozott és nagy tekintélyek által is jónak ismert és gyakorlatba erõsen átment fokozatokat a fentebb említett gyakorlati követelmények letompították, nem elkerülhetetlenül szükséges-e és megoldandó probléma-e az, hogy a pedagógiai film a modern követelményeket szintén kielégítse vagyis: a) a gyermek életkörülményeibõl induljon ki, b) a gyermek tapasztalatait felhasználja, c) és a helyi körülményeket figyelembe vegye.

Igen erõsen csábít bennünket az, hogy e kérdésekre igennel feleljünk. Mert *szinte tragikusan* fenyeget bennünket és nehezedik ránk az a gondolat, hogy e kérdést illetõen csak két lehetőség van és „*a tertium non datur*”-t ki kell mondanunk és e két lehetőség egyike az, hogy vagy figyelembe vesszük ezeket a követelményeket a *pedagógiai film*, és akkor a film nem egész tanítás, hanem csak a tanítás kiegészítõ része lesz, t. i. *módszeres szemléltetéssé válik, vagy nem lesz módszeres szemléltetés és maga önállóan oktát, maga lesz önálló módszer, de ebben az esetben a most érintett három feladatot nem tudja megoldani, helyesebben fejezve ki a tételt, akkor valaról másnak kell a módszert vezetõ gondolatának lennie.*

Elkerülhetetlenül elõáll az a követelmény, hogy e két lehetõséget taglalni kell.

Ha szétnézünk az eddigi pedagógiai filmekben, mindannyitnál azt látjuk, hogy egyáltalán nem a módszeres fokokozatok területén mozog, de azt is látjuk, hogy nem a gyermek *egyéni*, hanem *általános tapasztalatokból* indul ki és végül, hogy a helyi viszonyokat nem az apperceptió elõmozdításának egyenes módszeres célzatával veszi figyelembe ott, ahol veszi, hanem legtöbbször azért, mert a helyi körülmények a filmfelvételkor *ott vannak a helyszínen, a tárgyba* beletartoznak, abból el nem vehetõk, azt azzá teszik, ami, annak lényegét alkotják. Nemcsak a helyi körülményekre áll ez hanem jóformán mindenre, ami egy pedagógiai filmben benne van.

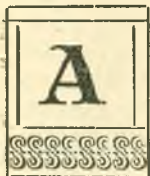
Ha így áll a dolog, akkor viszont azt kérdezheti valaki, hogy hat egy nagy garral pedagógainak nevezett *film, miért pedagógiai film*, mi teszi azzá, keresete van a pedagógiai munka területén, ha *ime sem elméleti* pedagógiai követelményeket, sem gyakorlati szempontokat nem respektál.

Azt hiszem, hogy megtalálom az elméleti és gyakorlati kérdések zavarából a kivezetõ utat akkor, ha rámutatok arra, hogy igenis van a *pedagógiai filmnek egy vezetõ* gondolata, amely nemcsak a feladatkört, de a módszert is megszabja és az iskola módszeréhez való alkalmazkodás világos utjait érintkezési pontjait és lehetõségeit megszabja.

Ez a vezetõ módszeres gondolat nem a mai értelemben vett módszeres elv, hanem szinte ezek kizárásával nem más: mint a pedagógiai filmnek a *tárgya, a témája* és az a tantervi részlet és az az iskolai fokozat, ahová ez a tárgy, ez a *téma* belevál.

KÖRÖSI HENRIK
 miniszteri tanácsos:

A FILM A MAGYAR ISKOLÁBAN

A filmművészet fejlődése, mely az általa nyújtott lehetőségeket hatalmas arányokban bontakoztatta ki, önmagában érlelte ki azt a pedagógiai feladatot, hogy a filmben rejlő nagyszerű értékeket az iskola szempontjából a lehető legnagyobb teljességgel kell kihasználni. Oktató és művelődési eszközzé kell tenni a filmet, melynek hivatása nem merülhet ki a szórakoztatásban, az emberek mulatgatásában, amikor lényegénél fogva rendkívül alkalmas arra is, hogy a kulturát kiszélesítse, a tudást fokozza és érdeklődést keltsen oly ismeretek iránt, melyekhez csak általa lehet közelebb jutni. Így jött létre az oktatófilm gondolata és ezzel összefüggésben a film ily formájának a tanításban való alkalmazása: az iskolai oktatófilm.

Nagy harcok előzték ezt meg, ami természetes is; mert új gondolatok, amelyek reformációk révén érvényesülnek a gyakorlatban ellenérzéseket hívnak ki azokban a körökben, ahol intézmények és eszközök konzerválódását fölébe helyezik az új kísérleteknek, melyek, ha érdekesebb és sokat ígérők is, még be nem válhattak. Verszédelmeket sejtettek, melyeknek elhatalmasodását nem látták a haladás előnyeiben. Mindez aggodalmak azonban hamarosan megdőltek; mert az oktatófilm apostolai szívós munkájukkal, felvilágosítást terjesztő magyarázataikkal meggyőzték a pedagógusok többségét afelől, hogy a tanítás számára kívánatosak azok az eszközök, melyek a legrövidebb úton célhoz vezetnek. Meggyőződhatték arról, hogy a film kitünő segítő eszköze a tanítónak, mely lehetővé teszi, hogy a szá-

mára kiválasztott és megszabott anyagot tanítványával úgy közölhesse, hogy az leggyorsabban válhasson szemlémi tulajdonává. Ez az ideális szemléltető eszköz az, amelynek kiváló nevelőértéke van; mert érzéseket kelte, gondolkodásra készítet, a szívre és a képzeletre hat és az értelmi és érzelmi teljesítmények egész sorára nevel. Az iskolának pedig ez a feladata; mert ezáltal tud eszközöket adni az ifjúság kezébe, melyek segítségével az étellel a harcot felveheti.

A mi kultuszminiszterünk volt az, aki az oktatófilm pedagógiai jelentőségét más nemzeteket megelőzően is felismerte és ezt a tanítási eszközt kötelezően bevezette a magyar iskolákba. A magyar iskolák nem folytattak harcot az oktatófilm ellen és nem képződtek filmfrontok, amelyek szembenállva egymással, hátráltatták volna ennek a jelentékeny pedagógiai eszköznek kellő érvényesülését és ennek a belátásnak, a magyar tanügyi testület művelődési érzékének és kulturfelvilágosodásának köszönhető, hogy a filmmel való tanítási munka zavartalanul folyik a magyar iskolákban.

Nagy szeretet tölt el, ha erre a munkára gondolok; mert magam is azok között voltam, akik az oktatófilmnek a magyar iskolában való minél szélesebb térhódítását kívántam.

A magyar iskolákban a filmmel kapcsolatban valóságos nemzeti munka folyik, mely a pedagógiai feladatok szem előtt tartásával fölébe emelkedik a pedagógiai céloknak; mert a filmoktatás hivatása átnyúlik abba a tündöklőbb világba, ahonnan minden magyar ember ideáljait meríti.

Mindig a magyar eszme érvényesül benne, magyar érzés lelkesíti, magyar erő hatja át. A magyarság szeretete,

hazafiság lelkesítő akkordja esendül ki az ipari vagy kereskedelmi oktatásból, természetrajzi vagy földrajzi ismeretek közléséből, etnografiai anyagból, világutazók, felfedezők kalandjaiból, történetekből, leírásokból, mesékből. Az anyag, mely az oktatófilm útján az ifjúság elé kerül, akármilyen forrásból eredt bármely gyárban készült, akármelyik rendező formálta, már átalakult a magyar iskola levegőjében. Akármelvik inari társú filmre gondolok, a „Bányától a kohóig“, „A cukorgyártás“, „Látogatás egy modern kohóműben“, „A papirgyártás“, stb. című belföldi filmekre, mindenütt érvényesül a magyar gondolat, a magyar munka, melynek cseméit és mozzanatait azok, akik a filmet a magyar iskola rendelkezésére bocsátják, az oktatófilmbe, az előadók filmet kísérő magyarázataikba szövik bele.

A magyar oktatófilm magyar iskolában magyar tanítást nyújt. Tanítja az ifjúságot irodalom, történelem, természetrajzon, földrajzon, közgazdaságon át arra, hogy a magyar lélek mindenhol szárnyal, ahol alkalom van az emberiség haladásának szolgálatára. A

magyar irodalom virágozik ki a vásznon, amikor az oktatófilmsorozatban megjelenik Tompa fékezű koldusa, vagy az „Ibolya álmai“ vetülnek elénk, a magyar történelem dicsősége ujjong föl az ifjúságtan, ha Szent István király alakja elevenedik meg a filmen, a nemzeti erő és öntudat büszkesége hatja át amikor „A Magyar Alföld“ című földrajzi film, vagy „A kis hős“ lelkesíti tettekre és mutat példát a felnövekvő magyar nemzedéknek.

Az oktatófilmeladás a magyar iskolában nem az idők követelményeihez alkalmazkodik, hanem a magyar sziv követelményeihez és a modern pedagógia szolgálatával egyesíti a nemzet szolgálatát.

Megnyugtató és felemelő ez a tanulság ezekben a sulyos időkben, amikor még nem multak el a viharok felettünk és várnak azok a megpróbáltatások, melyeken csak egységes magyar érzéssel és kitartással lehet diadalmaskodni.

A magyar iskolák ezrei magyar szellemű oktatófilmjeiket is azoknak az erőknek szolgálatába állították, melyek kitartásra és ellentállásra nevelnek.

A Nemzetközi Oktatófilmintézet a kultúralfilmért. A Nemzetközi Oktatófilmintézet igazgatója Luciano De Feo hirdetményt tett közzé, amelyben az érdekelt szakkörök figyelmét a kultúralfilmre és a filmművészetre felhívja. A hirdetményben az intézet felhívja az összes oktatófilmgyárakat, hogy működésükről és tevékenységükről állandóan tudósítsanak az intézetnek. Az intézet teljes önzetlenséggel áll az egyes országok oktatófilmgyártásának a szolgálatába és ennek az előmozdítására többek között egy nemzetközi oktatófilmkatalogust akar összeállítani, amelyet azután a világ minden részében fog díjmentesen kiosztani.

Két olasz expedíciós film. A LUCE segítségével báró Franchetti két expedíciós filmet készített, amelyek az etiopiai vidék etnografiai és földrajzi viszonyait ismeretli. A filmexpedícióban 10 fehér ember vett részt és kíséretükben 160 benszülött volt. Az expedíció 1928. novemberében kezdődött és 1929. júniusában fejeződött be. Az expedíció egyik főfeladata az is volt, hogy

az 1881 ben a dankalok részéről lemeszárolt olasz Giulietti-expedíció földi maradványait felkeresse. Ez a tervük sikerült is és az olasz kutatók tetemeit el is hozták magukkal Olaszországba. A film egyébként 6 részből áll és teljesen ismeretlen tájakat mutat be a nézőnek.

A kötelező filmoktatás Norvégiában. Oslóban november óta az összes iskolákba bevezették a kötelező oktatófilm előadásokat. Osló város tanácsa, illetőleg közgyűlése egyhangulag szavazta meg a kötelező oktatófilmelőadások költségeit.

Nemzetközi filmlexikon. Az Institut für Kulturforschung Berlin, a római Nemzetközi Oktatófilmintézettel karöltve nemzetközi filmlexikont ad ki, amely felöleli az összes filmszakkifejezéseket és fogalmakat. A nemzetközi filmlexikon szerkesztője Dr. Curtius, az Institut für Kulturforschung elnöke. A lexikont a Nemzetközi Oktatófilmintézet a főbb nyelvekre fogja lefordíttatni és forgalomba hozni.

A hangosfilm a főiskolai oktatás szolgálatában. A Columbia University egyik előadásában közölték a hallgatósággal, hogy a hangosfilm a főiskolai oktatás terén a közeli jövőben jelentékeny szerephez jut. Különösen az ipari és kereskedelmi, valamint a mezőgazdasági ipari előadások keretében jönnek számításba ezek a hangosfilmek, amelyek költséges utazásoktól és felesleges időpazarlástól kímélik majd meg a hallgatókat. Az ipartelepek látogatását a hangosfilmek teljesen feleslegessé teszik. A Columbia University már el is készítette azt olyan filmet, amely a vasipart mutatja be a nézőknek. Ezen a filmen a gőz siserése, a folyó acél susogása és minden egyéb zaj, zörej minden tekintetben kifejezésre jut.

Oktatófilm az angol hadseregben. Az angol hadseregben az újoncok oktatásához igénybe veszik az oktatófilmet. Hivatalosan legelőször a Royal Warwickshire ezredben vetítették először katonai filmeket. A katonaságnak főleg lassított felvételeket mutatnak be, amelyek felölelték az összes csúkló-, kar- és tornagyakorlatokat. Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a legbutább újonc is kritikát tud mondani a filmen látott gyakorlatokról.

Filmakadémia Párisban. Párisi filmkörökben egy filmakadémia terve merült fel. A tervek szerint az új akadémia 3 osztályból állana: egy művészeti osztályból, amelyhez tartoznak a rendezők és a színészek, azután az irodalmi osztályból, amelynek tagjai írók és dramaturgok és harmadszor egy ipari osztályból. Az új intézmény tisztán ideális alapítás, amely a film erkölcsi és művészi színvonalát akarja emelni. A filmakadémia példaként lebegne a külföldiek előtt, hogy ezek lássák, hogy a film Franciaországban eleven erő és kellőképpen méltányolják.

A mezőgazdasági film Amerikában. Az északamerikai mezőgazdasági miniszterium az egyetlen a világon, amely különös gondot fordít a mezőgazdasági propaganda-filmekre. Évente százezer előadási napon adják elő ezeket a mezőgazdasági kulturfilmeket, amelyeket sok-sok millió ember nagy érdeklődéssel néz végig. Körülbelül 300 mezőgazdasági filmet mutatnak be az U. S. A. 48 államában, egyenként 100-600 méter hosszúságban. Mezőgazdasági szervezetek, intézmények, iskolák, egyetemek, sőt maguk a filmszínházak teljesen díjtalanul kapják ezeket a filmeket. A filmek forgalombahozatalát különleges szervezet bonyolítja le, amely nagyszerű promócióval dolgozik.

NYERSFILM

POZITIV, NEGATIV EREDETI GYARI ARON

KINECHROM, PANKINE, SUPERPAN (éjjeli felvételekre). SZINES POZITIV, ANILINFESTÉKEK.

Vezérképviselő Magyarország részére:

LAJTA ANDOR

Budapest, VII., Erzsébet-körút 30. Telefon: J. 363-76.

FILMIRODALOM SZAKSAJTÓ

Ali Hubert: *Hollywood, Legende und Wirklichkeiten.* Verlag: E. A. Seemann Leipzig.

Ismét könyv a hollywoodi filmparadicsomról, annak rejtelmes életéről szépségeiről, de borzalmairól is. Ali Hubert vérbeli újságíró, aki a szemfüles riportter szemével nézte a hollywoodi életet és tapasztalatait ragyogóan megírt riportszerű könyvben adta ki. A sok képpel díszített 12 íves könyv érdekes bevilágítást nyújt a kaliforniai filmparadicsom változatos életébe és az, aki ezt a könyvet elolvassa, sok újszerű dolgot tud meg.

Film-Photos wie noch nie. Herausgeber Edmund Bucher und Albert Kinat. Verlag: Bücherverlag G. m. b. H. Giessen. Ara füzve M 4.80, kötve M 6.50.

A fényképeknek és leírásoknak ez a gazdag tárháza ritka érdekességet nyújt annak, aki szereti a gondosan és szakértelemmel összeállított filmkönyvet. A világ minden részéből 1200 érdekes fotót találunk ebben az igen szép kiállítású könyvben amelyben egy csomó cikk is van a világ filmprominensei tollából. Így cikket találunk Emil Janningstól, Karl Grunetól, Lilien Gishtól, Asta Nielsen-től, Willy Fritsch-től, Greta Garbotól, Adolph Menjoutó, Henny Porten-től, Harold Lloyd-tól, Gloria Swansontól, Pudowkintól, Chapintól, Farbanskstól és néhány filmírótól. A gyönyörűen illusztrált munka igen alkalmas forrásmunka adatok feldolgozásánál és képei sok szép régi film emlékeit kelti fel bennünk.

Dr. Emil Schäffer: *Der russische Revolutionsfilm.* Verlag: Orell-Füssli, Zürich—Leipzig. Ara kötve M 2.40.

Az orosz filmről, amely az utóbbi években olyan hatalmas lendületet vett rövid áttekintést kapunk A. W. Lunacsarszky to lából, aki rövid történeti visszapillantást tart az orosz film felett. A szép kiállítású könyvet 67 kép illusztrálja.

Dr. Wenzel Goldbaum: *Tonfilmrecht.* Verlag: Georg Stike, Berlin. Ara kötve M 4.50.

Dr. Wenzel Goldbaum régi ismerős név a filmjog terén. Nemrégiben a berni egyeteménről adott ki könyvet és alig pár héttel később már a legújabb filmjogról, a hangosfilm szerzői jogáról adott ki igen értékes és szép könyvet. Ugyszólván az első könyv ez, amely a hangosfilmről mint szerzői jogról értekezik. Könyvében elsősorban kiemeli a hangosfilm kapitalisztikus jelentőségét és arra a meggyőződésre jut további fejtegetései során hogy a hangosfilmjog egyenlő a szerzői joggal. Az író részletesen fejtegeti az egyes hangosfilm-rendszerek tekintetében jogi felfogását. Dr. Goldbaum első könyve a hangosfilmjogról értékes dokumentuma az új filmszakirodalomnak.

Annuaire Général de la Cinématographie. Kadó: Cinémagazine-Publications Jean Pascal, Paris.

Egy 1200 oldalas könyv hirdeti a francia filmsajtó szuggesztív erejét és azt, hogy a francia film még a mai összekuszált viszonyok mellett is életképes és erős. Igen gazdag szellemi élet pezseg abban az országban ahol ilyen könyv hagyhatja el a sajtót. A francia filmviszonyok alapos és részletes ismeretein kívül az egész világ kinematográfáját találjuk benne, úgy hogy címek és adatok egész tömkelege áll rendelkezésünkre ha valamilyen országgal a filmösszeköttetést akarjuk megteremteni. Az Annuaire 1922 óta jelenik meg és megállapítható, hogy hűzagnövélő és róköülözhetetlen kézikönyve a kinematográfának.

Gerhard Zaddach: *Der literarische Film.* Ein Beitrag zur Geschichte der Lichtspielkunst. Verlag Deutsche Filmwoche Berlin, SW 48 Friedrichstr. 231. Ara M 2.50.

Eppen jókor jött ki ez a kis könyv, amely a film történetét tartalmazza mindenesetre összevonva, de a tényeknek megfelelően. Nem a film technikai történetével foglalkozik.

könyv, hanem a filmművészet és a filmkultúra fejlődés történetét tárja az olvasó elé. A szerző több korszakra osztja a kinematográfia történetét. Az első rész 1908-ig tart, a második 1912-ben fejeződik be, amikor már a filmgyárak áttértek a művészi film gyártására. Küiön fejezet szól természetesen a háború alatti filmgyártásról, amelynek épügy meg volt a maga jellegzetessége, mint a háború előtti filmiparnak, vagy az azt követő korszaknak. A művészi filmek külön történelmi ideje 1918 és 1922 között zajlik le, amit 1922—1924-ig az irodalmi nagy filmkorszak követ, illetőleg 1924—1926-ig tartó korszak, amelyben a nagy művészfilmek jelennek meg egymásután. A hangosfilmmel és a beszélőfilmmel zárja a szerző a kinematográfia történetét, amely ebben a kis könyvben méltó megőrkítést talál.

Nemzetközi hangofilm-könyv. Hermann Wendt her'ini kiadó cég legkiválóbb „Erster Internationale er Film- und Tonfilmführer” név alatt nagy nemzetközi kézikönyvet ad ki, amely három nyelven fog megjelenni.

FOLYÓÍRATOK.

Mozivilág, szerkeszti: Lenkei Zsigmond. A *Mozivilág* első száma tulajdonképpen csak *folytatása* az 1923-ban elhalgatott *Mozivilágnak*, amely most ismét *Lenkei Zsigmond* avatott és példaadó szerkesztésében jelenik meg. A magyar filmvilágban a régi *Mozivilág* mindenkor példaadó munkát végzett ötletes és gazdag szellemi tartalmával, és elismert neve volt mindenütt. Hiszük és reméljük, hogy az új *Mozivilág* a régi szellemében és fiatalos erővel fogja követni egykori elődjét.

Arta. Muda Revista Cinematográfica. Megjelenik Porta-Alegroban. Braziliában és a braziliai kinematográfiai szövetség hivatalos lapja. Közlelbbi címe: Porta-Alegro. Caixa Postal 442.

Az Internationale Filmschau decemberi száma öt nyelven jelent meg a római Nemzetközi Oktatófilmintézet kiadásában és *Luciano de Peo* szerkesztésében. A decemberi számban *Maday Andor* svájci magyar egyetemi tanár értekezik az *iskolai filmckutatásról*. Érdekesen számol be a lap a Nemzetközi Oktatófi mintézet működéséről és különböző tudósításokat közöl a világ különböző országaiban lejátszóó filmese-ményekről.

MAGYAR FILMIRODA

BUDAPEST, VIII., FÖHERCEG SÁNDOR UCCA 7

TELEFON: JÓZSEF 455—10.

FILMHIRSZOLGÁLAT:

városi-, községi-, családi-,
gyári-, ipari-, sport
felvételek.

Kockanagyítások, fotóüzem

PEROLIN

THE PEROLIN FABRICATION — LOBL JÓZSEF

BUDAPEST, IX., BAKÁCS-TÉR 5.

Telefon: Aut. 672—29.

A legjobb és a világ
legismertebb

légfertőtlenítő szere

Minden filmszínházban nélkülözhetetlen!

Kérjen díjtalan bemutatást!

STERN EXPRESS

FILMSZÁLLÍTÓ

5 Rue Cardinal Mercier

PARIS IX.

TEL.: GUT. 49—08.

Táv. cím: Sterne, Paris.

Vegye igénybe gyorsárus-
szolgálatunkat

Párizs-ból, Londonból és
New Yorkból
Budapestre!

Budapesti képviselőt:

I b u s z - filmszállítás

VII., Akácia-ucca 5. Telefon: József 418—72, 418—73

Budapesti filmpiac. Filmmegjelenések 1929. december havában.

JELMAGYARÁZAT: Megj = Megjelenési hely. — H = Hossza. — F = Felírás. — M = Műfaj
Fősz. = Főszereplők. — C. = Cenzura — a. = aluli — f = felüli.

CITO-CINEMA VIII., Rökk Szilárd u. 11. — Tel. J. 412—71.	XII/13	Maros vize folyik csendesen. — Megj.: Corvin, Rádus, Kamara. — H.: 2340 m. — F.: Lándor Tivadar. — Műf.: Dráma. Fősz.: Lil Dagover, Hans Stüwe. — C.: a.
	19	Kellermann Testvérek. — Megj.: Corvin. — H.: 2400 m. — F.: Garami Andor. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Olga Csehoval. — C.: a.
	25	Dich habe ich geliebt. — Megj.: Ufa. — F.: Garami Andor. — Műf.: Beszélő. — Fősz.: Mady Christians. — C.: cenz. előtt.
ECO FILM R. T. Budapest, VII., Rákóczi út 14 — Tel.: Igazg. 429—76.	XII/5	Három szenvedély. — Megj.: Kamara, Orion. — H.: 1975 m., 8 felv. — F.: Bródy István. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Petrovich Svetislav és Alice Terry. — C.: a.
	26	Viceadmirális. — Megj.: Corvin, Kamara, Orion. — H.: 2100 m., 8 felv. — F.: Lakner Artur. — Műf.: Burleszk. — Fősz.: Buster Keaton. — C.: a.
FOX FILM R. T. Budapest, VIII., Rökk Szilárd u. 20. — Tel.: J. 394—37, 316—58.	XII 5	Szeretem rózsái. — Megj.: Corso. — H.: 2 50 m. — F.: Szántó Armand. — Műf.: Szerelmi történet. — Fősz.: Conrad Nagel, Irene Callier. — C.: f.
	12	Mult karmaiban. — Megj.: Orion. — H.: 1730 m. — F.: Szántó Armand. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Mary Astor. — C.: a.
	19	Senki fia. — Megj.: Corso. — H.: 1700 m. — F.: Szántó Armand. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Helen Twelwitress, Frank Albertson. — F.: a.
METRO-GOLDWYN-MAYER DISTR. Budapest, VIII., Főh. Sándor tér 3. — Tel.: J. 444—24, 444—25.	XII/5	Négy fal (Four Walls). — Megj.: Kamara. — F.: Szántó Lajos. Műf.: Dráma. — Fősz.: John Gilbert, Joan Crawford. — C.: a.
	5	Ki a legény a csárdában (All at Sea). — Megj.: Corvin, Rádus. F.: Szántó Lajos. — Műf.: Vigj. — Fősz.: Karl Dane, George K. Arthur. — C.: a.
	19	Sankingi fogoly (Telling the World). — Megj.: Kamara. — F.: Szántó Lajos. — Műf.: Dráma. — Fősz.: William Hamils. — C.: a.
MŰVÉSZFILM KÖLCSÖNZŐ VÁLLALAT Budapest, VII., Rákóczi út 40. — Telefon: J. 403—97.	XII/12	Tör és kereszt. — Megj.: II. hetesek. — H.: 2100 m. — F.: Pacséry. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Normana Kerry. — C.: a.
PARAMOUNT FILM-FORGALMI R. T. Budapest, VII., Rákóczi út 59 — Telefon: J. 344—87.	XII 12	Arva Julika élete. — Megj. Corvin, Kamara. — H.: 2350 m. — Műf.: Színmű. — Fősz.: Ester Ralston, James Hall. — C.: a.
	12	Happy End. — Megj.: Corvin, Corso, Kamara. — H.: 1608 m. — Műf.: Vigj. — Fősz.: Adolphe Menjou. — C.: a.
	12	A legbátrabb gyáva. — Megj.: Corso. — H.: 2099 m. — Műf.: Vigj. — Fősz.: Wallace Beery, Raymond Halton. — C.: a.
	12	Indián szerelem. — Megj.: Décsi. — Műf.: Hangos. — Fősz.: Richardt Dix. — C.: a.
	19	A csapda. — Megj.: Orion. — H.: 1812 m. — Műf.: Dráma. — Fősz.: George Bancoff, Evelyn Brent. — C.: a.
PHÖBUS FILM-FORGALMI RT. VII., Erzsébet körút 8. — Tel.: J. 315—62.	XII 5—12	Reklám a hó alatt. — Megj.: Orion. — H.: 2000 m. — F.: Fodor Sándor. — Műf.: Vigj. — Fősz.: Aud Egede Nissen. — C.: a.
	12—19	Asszonyok bálványá. — Megj.: Orion. — H.: 2100 m. — F.: Fodor Sándor. — Műf.: Dráma. — C.: a.
	26	Zoro-Huru a perzsavásáron. — Megj.: Corvin, Kamara, Orion. — H.: 2200 m. M F.: Fodor Sándor. — Műf.: Vigj. — Fősz.: Zoro-Huru. — C.: a.

<p>RADIUS FILM- IPARI RT. Budapest, VII., Rákóczi út 36. Tel.: J. 418—28.</p>	<p>XII/19</p>	<p>Légyott a halállal. — Megj.: Rádus, Orion. — H.: 2300 m. — F.: Paeséry. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Amy Ondro. — C.: a.</p>
<p>STYLUS FILMIPARI Rt. Budapest, VIII., Erzsébet körút 4. Tel.: J. 442—59.</p>	<p>XII/9 26</p>	<p>Serenissimus. — H.: 2040 m. — F.: Mihály István. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Verebes Ernő, Hans Junkermann. — C.: a.</p> <p>Kunyhó és palota. — H.: 2400 m. — F.: Tiber János. — Műf.: Regényes történet. — Fősz.: Malcolm Tod, Gritta Ley. — C.: a.</p>
<p>TURUL-FILM Budapest VII., Szövet- ség u. 3 — Telefon: József 369—42.</p>	<p>XII/5 1- 18 19</p>	<p>Leányrablók (Mexikói vér.) — Megj.: Orion. — H.: 1710 m. — F.: Dr. Bródy. — Műf.: Mexikói történet. — Fősz.: Fred Thompson, Silver King. — C.: a.</p> <p>A világváros mélyén. (Itazzia a kikötőben). — Megj.: Palace. — H.: 2151 m. — F.: Radó I. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Igo Sym, Corry Bell, Harry Hardt. — C.: f.</p> <p>I. N. R. I. Jézus élete. — H.: 3500 m. — F.: Papp Béla. — Fősz.: Henny Porten, Werner Krauss. — C.: a.</p> <p>Házasság 24 órára. (Az egynapos asszony.) — Megj.: Palace. — H.: 2480 m. — F.: Garami A. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Carmen Boni, Hans Junkermann. — C.: f.</p>
<p>UFA-FILM R. T. Budapest, VIII., Kő- lcsy ucca 4. — Tel.: J. 351—36, 336—21.</p>	<p>XII/2 5 19</p>	<p>Királynő nyakéke. — Megj.: Ufa. — H.: 2980 m. — F.: Lándor Tivadar. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Marcelle Jefferson, Diana Karsenne, Jean Weber. — C.: a.</p> <p>Szambuli fegyenc. (Két feleség) — Megj.: Capitol. — H.: 2542 m. — Műf.: Dráma. — Fős.: Betty Aman, Heinrich Georg. — C.: f.</p> <p>Hármas szövetsége. — Megj.: Palace, Ufa.</p> <p>Madame Colibri. — Megj. Palace, Ufa. — C.: f.</p>
<p>UNIVERSAL FILM Rt. Budapest, VIII., Nép- színház u. 21. — Tel.: J. 391—76.</p>	<p>XII/5 12 26</p>	<p>Kohn és Kelly női trikóban. — Megj.: Palace, Corso. — H.: 2500 m. — F.: Kiss Jenő. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: George Sidney. — C.: a.</p> <p>Minden lehetséges. — Megj.: Palace, Rádus, Orion. — H.: 2000 m. — F.: Kiss Jenő. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Glenn Tryon, Sue Carol. — C.: a.</p> <p>Görlice-Gericém (Szerelmi csapda) — Megj.: Rádus. — H.: 2200 m. — F.: Kiss Jenő. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Laura La Plante, Nel Hamilton. — C.: a.</p>
<p>WARNER BROS First National Vitaphone Pictures VII., Erzsébet körút 9. — Tel.: J. 325—90.</p>	<p>XII/5 12 19 13</p>	<p>Könyvek és komédiák. — Megj.: Capitol. — H.: 2253 m. — F.: Fodor. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Milton Sils, Dorothy Mackail. — C.: f.</p> <p>Isten az Óceán felett. — Megj.: Rádus. — H.: 2017 m. — F.: Fodor. — Műf.: Dráma. — Fősz.: Rich. Barthelmess. — C.: f.</p> <p>Noé bárkája. — Megj.: Forum. — H.: 3.000 m. — F.: Fodor. Műf.: Dráma. — Fősz.: Dolores Castello, George O'Brien. — C.: a.</p> <p>Gyerünk a pokolba! — Megj.: Corso. — F.: Fodor. — Műf.: Vigjáték. — Fősz.: Colleen Moore.</p>

APRÓSÁGOK A FILM
VILÁGÁBÓL

Az egyiptomi földmivelésügyi miniszterium az oázisok körül mozgóképszínházakat létesít, ahol a fellátók részére oktatófilmelőadásokat akar rendszeresíteni.

A szovjet filmgyártási társaságok 1930-ban 50 mezőgazdasági oktatófilmet akarnak készíteni. Ezeknek a filmeknek a vetítésére hétézer vándormozgót akarnak üzembe helyezni.

Az orosz szovjet-kulturfi-műzemek megállapodást létesítettek az osztrák, svájci és német kulturfilmszervezetekkel, amelyek szerint ezek egymással oktatófilm-csereviszonyba lépnek.

Északkanadában a repülőgépekről mozgófényképeket készítettek, amelyek során olyan tavakat sike ült filmre vinni, amelyeknek létezéséről eddig egyáltalában nem is tudtak.

A Woszkok szovjet-filmgyár olyan hangosfilmet készített, amely a Yamal-félsziget földrajzi és etnografiai viszonyait hozza filmre.

Dr. A. W. Bässler, Berlin, filmexpedicióval Délamerikába indult, hogy a Gran Chaco környékén élő benszüllöttekről, akik a kannibálizmus legvadabb stádiumában élnek, filmet készítsen.

Coope- és Schoedzack egy évig tartó filmexpediációról a legsötétebb Afrikából visszaérkeztek Hollywoodba. Az expedíció eddig ismeretlen vadállatok életéről csinált igen érdekes felvételeket.

A porosz vallás- és közoktatásügyi miniszterium filmművészeti főiskolát akar létesíteni és ennek a megszervezése céljából meghívta Berlinbe Wydolskyt, a moszkvai szovjet-filmiskola igazgatóját.

Madridban új intézmény létesült, amelynek a neve „A gyermekek városa“. Az új intézmény a gyermekvédelem céljait szolgálja és ennek egyik eszköze az a hatalmas színházhelyiség, amelyben csakis gyermeknevelési filmeket fognak vetíteni.

A Szentföldön egy különleges katolikus misszió különböző szociális missziók anyagi és erkölcsi támogatása mellett filmfelvételeket készített a Szentföld különböző helyeiről.

A legelső írlandi hangosfilm a katolikus emancipációról szól, amelynek körmenetén négyszázezer ember vett részt. Ezt a hatalmas tömeget sikerült igen jól hangosfilmre hozni.

Angliában At Home elnevezés alatt új filmfelvételgépet konstruáltak, amely hangosfilmfelvételeket készít úgy lemezekre, mint 16 mm széles filmre.

Kellemes ünnepeket
és
boldog újévet kíván
ügyfeleinek

MEITNER MÓR

MOZGÓSZÍNHÁZI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

BUDAPEST, VIII., JÓZSEF-KÖRUT 21.

A Bell e Howel „Filmó 70 D“ elnevezés alatt új filmfelvételgépet hozott forgalomba, amely 7 időrésze oszlik. Az új gép másodpercenként 8, 12, 16, 24, 32, 48 és 64 képet tud fotografálni.

Film a munkáskiképzés szolgálatában. Londonban *Workers Film Society* név alatt munkásfilmtársaság alakult, amely tagjai számára tisztára tudományos és oktatófilmeket akar bemutatni. A társaság semmiféle politikai irányzathoz nem tartozik és természetesen a filmszínházaknak sem akar versenyt támasztani. A munkásfilmtársaságnak az elnöke Ivor Montagu, titkárja pedig R. W. Bord, 5 Denmark Street London W. C. 2.

Drezda iskolai mozikat létesít. A drezdai városi képviselőtestület az oktatófilm szempontjából igen fontos határozatot hozott. A képviselőtestület ugyanis kimondotta, hogy bevezeti a községi iskolákban a filmoktatást és az iskolákat megfelelő vetítőgépekkel és biztonsági eszközökkel szereli fel. Egyelőre próbaképpen csak néhány elemi- és felsőfokú iskolában állítják be ezeket a különös vetítőgépeket és ha a tapasztalatok kedvező eredményt fognak felmutatni, úgy fokozatosan történik a többi iskola felszerelése is.

NÉHÁNY ADAT

az amerikai filmipar fejlődéséről, amit a Hays Organisation elnökétől Mr. Will H. Hays nemrégiben megjelent könyvéből olvasunk. Hays elsősorban behatóan foglalkozik a film uttörőivel: *Edisonnal*, lovag *Stampferrel*, *Plateauval*, *Uchatiussal*, *Reynauddal*, a *Lumiére testvérekkel*, *Robert W. Paullal*, *Eastmannal* és a többi feltalálóval és csak ezek ismertetése után tér át az amerikai filmtörténetnek a megírására. Ebből a történetből megtudjuk, hogy az első filmelőadást Newyorkban 1896 április 20-án tartották meg. Az első nagyobb amerikai filmek a következők voltak: *The Life of an American Fireman* és a *The Great Train Bobbery*. Az első kimondott filmszínház *Electric Theatre* név alatt nyílt meg Los Angelesben 1902 április 2-án, amely az első igazi mozgóképpalota volt. Ebben az időben tűnik fel *Adolph Zukor*, *Márkus Loew* és *William Fox*. Valamivel később nyitotta meg az első filmszínházát Chikagóban *Carl Laemle*. Az első amerikai filmgyártó cégek az *American Mutoscope* és a *Biograph Comp.* *D. W. Griffith* nevével először 1907-ben találkozunk. Előbb a *Biographnál* dolgozott, amikor is az egyik filmjéhez egy igénytelen külsejű statisztát keresett. *Griffith* meg is találta az illetőt, aki *Gladys Smith* névre hallgatott. Ez a kis statiszta az első siker után álnevet adott önmagának és így lett *Gladys Smithből Mary Pickford*. *Mack Sennet* ugyancsak ebben az

időben tűnt fel. *Norma Talmadge* 1902 óta filmezik. Ebben az időben alapította *Adolph Zukor* a mai *Paramountot*, amelynek első neve *Famous players in famous plays* volt, ami magyarul azt jelenti, hogy *híres szereplők híres darabokban*. Mert *Adolph Zukor* a legismertebb darabokat szerezte meg és ezekhez a legjobb szereplőket szerződtette le. *Zukor* első darabja az „*Erzsébet királyné*“ című filmje volt, amelyben *Sarah Bernhardt* játszotta a címszerepet. A két *Gish*, *Lilian* és *Dorothy*, 1914-ben tűntek fel először. 1913-ban nagysikerű film volt a *Broadwayn a Quo vadis* című olasz film, amelyet 22 hétig játszottak egyhuzamban. 1915 március 3-án mutatták be *Griffith* első nagy filmjét: *Egy nemzet születését*, amely úgy anyagiakban, mint erkölcsikben minden addigi filmet vert. 1914-ig még Newyorkban koncentrált az amerikai filmgyártás. De még ugyanebben az évben teszik át székhelyüket Hollywoodba *Cecil B. de Mille* és *Jesse Lasky*, őket követték azután a többiek. *Rothafel* nevével először 1914-ben találkoztunk, amikor megnyitotta a newyorki *Strand Theatret*, ebből a *Sam Lyonell Rothafelből* lett a mai *Roxy*.

FILMKULTURÁS

FILMMŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT

Felelős szerkesztő: LAJTA ANDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET KÖRUT 30.
Tel. József 363—76.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

1 évre 10 pengő. ♦ ½ évre 5 pengő.

Párizsi szerkesztőség:

Artur Vitner,

2, Square Caulaincourt, Tel. Marcadet 42—99.

Megjelenik minden hónap elsején.

Minden cikkért a szerző felel.

MAGYAR MOZGÓFÉNYKÉPKEZELŐK
ORSZ. SZÖVETSÉGE

MIÉNK KÁVÉHÁZ
BUDAPEST, VIII., JÓZSEF KÖRUT 29. SZÁM.
Telefon J. 311—38.

Munkaközvetítő: WEISZ HENRIK
(VIII, Kenyérmező ucca 3/a. II. em.)

A munkaközvetítés díjtalan

OLVASSUNK SZAKKÖNYVEKET!

A „Filmkultura“ elismerve annak szükségességét, hogy a szakmában dolgozók megismerjék **elméletileg** saját szakmájukat, magyar és külföldi szakkönyvek közvetítését vállalta el. A külföld gazdag szakirodalmá áll rendelkezésére, de egyelőre a következő magyar- és németnyelvű műveket szereshetik be olvasóink a „Filmkultura“ kiadóhivatala útján, a pénz előzetes beküldése mellett. Megjegyezni kívánjuk, hogy ezek az árak **eredeti árak**, amelyekhez csak a portót és a forgalmi adót számítjuk hozzá. (A márka átszámítási kulcsa: 1:37).

1. Általános szakkönyvek, életrajzok és szórakoztató művek:

LENKEI ZSIGMOND: Ez Amerika! — P	5.—
Lajta Andor: Filmművészeti Évkönyv 1930. P	5.—
STEFAN LÓRÁNT: Wir, vom Film. (Életrajzok.) Füzve — — — — — M	4.—
RICHARD OTT: Wie führe ich mein Kino M	2.50
— Die Organisation im Film- u. Theaterbetrieb — — — — — M	3.—
— Reichs-Kino-Adressbuch 1928 — — — — — M	30.—
— mit Monopolkarten — — — — — M	50.—
— Jahrbuch der Film-Industrie 1928 — — — — — M	30.—
— L. B. B. Kalender 1929 — — — — — M	2.—
— Der kleine Aufnahmeleiter, 1929 — — — — — M	3.—
— Das Filmmannskript — — — — — M	5.—
— Kinematographisches Jahrbuch — — — — — S	6.—
PÁNCZÉL LAJOS: Az én mozim — — — — — P	2.—
L. FAWCETT: Die Welt des Films. Kötve M	10.—
FRITZ WILMS: Lichtspieltheaterbauten M	—
CURT WESSE: Grossmacht Film — — — — — M	—
— 133 Filmstars (filmképek, címek) — — — — — M	2.50
CHARLIE CHAPLIN: Halló Európa! — — — — — M	4.50
E. M. MUNGENAST:	
Asta Nielsen, ihr Leben, ihre Kunst, ihre Bedeutung, kötve — — — — — M	3.80
— félvászonkötésben — — — — — M	4.80
— egész vászonkötésben — — — — — M	4.50
FRED. HILDENBRANDT:	
Die Tänzerin Valeska Gert. kötve — — — — — M	4.50
— félvászonkötésben — — — — — M	5.80
— egész vászonkötésben — — — — — M	6.50
WOLFGANG PFLIEDERER: Lichtbild und Filmführer 1928	
GUIDO BAGIER: Der kommende Film — — — — — M	20.—
Dr. RUDOLF HARMS: Kulturbedeutung und Kulturgefahren des Filmes — — — — — M	1.80
RASCHAUER és FUCHSIG:	
Der Film als Lehrmittel — — — — — P	3.—
Praktischer Wegweiser für Filmregisseure, Architekten und Requisiteure — — — — — M	2.—
Ervin Ackerknecht: Lichtspielfragen — — — — — M	6.—
Rudolf Kurtz: Expressionismus und Film M	16.—
Dr. K. Mühsam u. E. Jacobson: Lexikon des Films: Wie ich zum Film kam — — — — — M	4.—
Max Otten: Der Weg zum Film — — — — — M	2.50
— Asta Nielsen, Biographie — — — — — M	1.—
— Henny Porten, Biographie — — — — — M	1.—
— Kino-Novellen — — — — — M	1.—
Colin Ross: Mit dem Kurbelkasten um die Welt — — — — — M	1.—
Béla Balázs: Der sichtbare Mensch — — — — — M	3.50
— kötve — — — — — M	4.80
Ernst Lubitsch u. E. A. Dupont: Hollywood, das Filmparadies — — — — — M	1.—

2. Filmtechnika:

Zombory László: A mozgófénykép és izeme — — — — — P	12.—
Andor Krasznai-Krausz: Kurbel! — — — — — M	—

A. R. Schulze: Kinopraxis — — — — — M	5.—
Reinhold Dahlgreen: Handbuch für Lichtspielvorführer — — — — — M	6.60
Reinhold Dahlgreen: Mein Vorführungsraum — — — — — M	1.—
Dr. MENDEL u. F. FELIX: Der praktische Vorführer — — — — — M	3.—
GUIDO SEEBER:	
Der praktische Kameramann — — — — — M	5.—
Der Trickfilm — — — — — M	5.—
Dr. WALTER FRIEDEL: Elektr. Fernsehen und Bildübertragung, Fernkinematographie — — — — — M	5.—
Taschenbuch des Kameramannes — — — — — M	5.—
F. P. LIESEGANG und G. SEEBER: Handbuch der praktischen Kinematographie — — — — — M	—
Dr. JOACHIM: Die Projektion — — — — — M	12.80
MIHÁLY DÉNES: Der sprechende Film M	10.—
— Kötve — — — — — M	12.—
JO ENGEL: Der tönende film — — — — — M	6.50
A. PLANKL: Der Ratgeber des Lichtspielvorführers — — — — — M	4.80
Dr. WALTER MEINEL: Hilfsbuch für die Prüfung des Kinovorführers — — — — — M	4.—
— kötve — — — — — M	5.—
Dr. R. RICHTER: Hilfsbuch für den Kameramann — — — — — M	1.50
E. G. Lutz und Dr. K. Wolter: Der gezeichnete Film — — — — — M	12.—
— kötve — — — — — M	13.80
Ing. A. Lassally: Betriebskinematographie kötve M	6.—
— Prüf-Vorschriften für Lichtspielvorführer kötve M	6.70
— — — — — M	2.50
O. P. HERRNKIND: Die Schmalfilm-Kinematographie. Füzve — — — — — M	6.50
— Kötve — — — — — M	7.50
Vorschriften über die Anlage und Einrichtung von Lichtspieltheatern — — — — — M	—60
Hans Pander: Kinematographische Unterrichts-Kurse für Anfänger — — — — — M	4.—
Karl Weiss: Lichtes Photographieren — — — — — M	1.—

3. Filmjog:

Dr. BAIK MIHÁLY és Dr. VÁRI REZSŐ: A magyar kinematografia jogszabályai P	8.—
Dr. BINGERT JÁNOS és Dr. BAIK M.: A mozgófényképüzemek és filmügylek rendszere — — — — — P	2.80
Dr. E. Seeger: Das Reichslichtspielgesetz M	2.—
Dr. Eckslein: Film- und Kinorecht — — — — — M	15.—
Dr. WENCEL GOLDBAUM: Berner Ober-einkunft — — — — — M	5.—
Dr. JOHN A. FAGG: Urheberchaft und Urheberrecht am Film — — — — — M	2.—
Dr. ROBERT BRUNNER: Das Öst. Film- und Kinorecht — — — — — M	—

VEGYE MEG AZ ÚJ FILMMŰVÉSZETI ÉVKÖNYVET!

Ára 5— Pengő.

A SZEZÓN ESEMÉNYE!

Greta Garbo

és

John Gilbert

utolsó együttes szereplése:

VÉGZET

(A WOMAN OF AFFAIRS)

Megjelenik január 16-án

CORVIN

KAMARA

METRO-GOLDWYN-MAYER DISTR. CORP.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELETE R.-T.

Budapest, VIII., Főherceg Sándor-tér 3.

Telefon: J. 444-24, 444-25.

FILMKULTURA

SZERKESZTI: LAJTA ANDOR

III. ÉVFOLYAM
= 1. SZ. =
1930. JAN. 1.

KERTÉSZ MIHÁLY,
a „Noé bárkája” ren-
dezője.

(A Warner Bros
First National
Vitaphon Corp.
engedélyével.)

ÁRA 1 PENGŐ